

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

4. köide Tallinnas, teisipäeval, 20. mail 1924 Nr. 20 (64)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Woldemar Grohmann: Die Tätigkeit der Arbeitsaufsichtsbeamten im Jahre 1923.

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Wäljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehele tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.-
 " " 500.- " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“ tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetuse aadress: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

4. köid. Tallinnas, teisipäeval, 20. mail 1924. Nr. 20 (64).

Sisu: Toimetuse kommentaar. Woldemar Grohmann: Die Tätigkeit der Arbeitsaufsichtsbeamten im Jahre 1923. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 19. mail 1924.

K. Baarsi parandus ja tuleviku väljavaated.

K. Baarsi parandus uuele rahaministrile ei ole väga suur — ainult kimp maksmata uue majanduspoliitika vekslid. Viimastel nädalatel protesteeriti neid elavalt avaliku arvamise foorumil ja esimene ülesanne, mis herra Strandmanil on, seisab kahtlemata küll selles, et neid vekslid sorteerida — ühed maksmiseks ja teised kui lootusetad tühistada. Eesti sõnavara on vahepeal rikastunud mõne uue vormi poolest — tuletati „ump“, ja sellele vastavalt „vamp“ ning lisaks räägiti eila juba ka „kumpist“ — kõige uuemast majanduspoliitikast. Tagantjärele tuleks vist küll kahetseda, et „Päevaleht“ Sovdepiast halba eeskujuga võttes „umpi“ löi, sest sellest peale algas ratsutamine sõnavormide seljas, ilma et asja sisuline külg küllaldast valgustamist oleks leidnud. Senini ei ole keegi ei umpi ega vampi põhimõtteid täpsemalt vormuleerinud, olgugi, et mõlemaid sõnu kui posthobuseid üldõida ajalehtede veergusid päevast päeva taga on piitsutatud. Mephistol oli see juba ammu selge, milleks sääraseid sõnu luuakse. Denn eben wo Begriffe fehlen, da stellt zur rechten Zeit ein Wort sich ein — ja edasiratsutamine on juba kerge. Samuti on lugu ka Baarsi vekslitega — nende valuuta on õieti kindlaksmääramata. Kui meie oma viimase aja majanduspoliitikas mingisuguseid pöördepunktisid tahame otsida, siis tuleb neid muidugi katsuda leida reaalsest faktidest, mitte aga sõnadest.

Rahapoliitika alal tuleb seda pöördepunkti otsida 1923 aasta suve lõpust, mil niihästi Eesti panga ringkondadest kui ka rahaminister G. Vesteli poolt esimesed avalikud seletused ja sammud astuti deflatsiooni sihis. Õieti tabatud mõtet ei olnud aga nii kerge teostada. „Kraani“ lihtne kinnikeeramine ei läinud korda ja muud teed seisukorra parandamiseks olid, kas kinni (välislaen!) ehk nendest ei juletud poliitilistel põhjustel kinni haarata (diskontoprotsendi tõstmine).

Ehk küll pidur oli ratastele surutud läks sõit siiski aeglaselt mäest alla. Talvel saadi seisukorra tõsidusest aru ja osalt toetudes vastasrinna pealekäämistele, suudeti tõelikult mõneks ajaks inflatsiooni seisma panna. Kuid mitte kauaks.

Raske majandusaasta sundis valitsust põllumajandusele appi tulema. Seda tegi vana valitsus, samuti aga ka uus veel suuremal määral. Abi võeti senini tuntud ainsast allikast — kraan käänatati uuesti lahti, kuigi seekord põllumajanduse niisutamiseks.

Kuna meil veebruarist saadik majandusministeeriumides on valitsenud interregnum, millesse mingisugust parandust ei toonud ka uus majandusminister, kelle tegevusest teatavaks on saanud ainult „kulla lugemine“ ja kelle kavatsustest kunagi midagi avalikult ei ole kuulnud, siis ei või mingisugusest uuest majanduspoliitikast viimastel kuudel juttu olla, ennem juba võiks rääkida, et meie rahapoliitika kõige vanema inflatsiooni ajajärgu jooni hakkas avaldama.

Herra Strandmanilt ei tule meil panga poliitikas mitte mingisugust „umpi“ oodata,

vaid lihtsalt selle deflatsiooni jätkamist, mida G. Vestel, võib olla liiga oma seisukoha päästmise mõttes, algas. Liig laialipuhutud krediitide kokkuõmbamine ei ole muidugi sugugi nii lihtne töö, nagu seda hiljuti „Ühendus“ vormuleeris, ja tema mehaanilise läbiviimise juures kannataks vististi tõeliselt kõige rohkem. Sellegipärast tuleb seda teha ja teha ilma sentimentaalsusteta, kuid ka ilma isiklike sümpaatiid ja anti-paatiid arvesse võtmata.

G. Vestel ütles ajakirjanikkudele avalikult juba aasta eest, et Eesti rahvamajandus selle all kõige vähemat ei kannata, kui mõnedkümnend jõuetud ettevõtted üle parda heidetakse. Krediitide sissenõudmisega tuleb alata just elujõuetutest ettevõtetest, ilma arvesse võtmata, kas selle läbi otsekohesed kahjusid saadakse. Need kahjud on peidetult juba praegu olemas ja elujõuetute firmade aeglane saneerimine, mille peale krediite pikendades ja suurendades loodetakse, on võimalik ainult ruineerimise teel. Seda küsimust on „E. M.“ juba ennemalt puudutanud ja ka mujal ajakirjanduses vastukõla leidnud (Päevaleht). Kuuldused „Eesti Panga“ poliitika asjus selles suunas on senini olnud vastupidised – krediitid olla sisse nõutud nendelt, kes maksta suutsid, et nendele anda, kes abi tarvitasid. Räägitakse ka avalikult favoritismist üksikute gruppide ja ettevõtete kasuks. Kui herra Strandman sellesse asjasse selgust tooks ja väärnähtused, kui nad olemas on, kindla käega kõrvaldaks, siis oleks see juba üks tänuväärne töö. Meie ei ole mitte nii rikkad, et elujõuetuid ettevõtteid riigi kulul vee peal hoida. Nad tulevad likvideerida, et elujõulistest töö sigivuse tõstmiseks kapitali vabaks teha. Meie elujõulised tööstusalad on teada ja neil on õigus ka riigilt toetust saada. Õigust ei ole meil aga riiklike krediidi-sõnniku peal lavataimi kasvatada, mis meie kliimat ei kannata.

Ühtlasi sellega tuleb aga ka odava laenu poliitika üle parda heita, mida meil seni on aetud. Sellega on ainult kätte saadud, et mitte üksi valuutaga kauplemine üle ei ole läinud Viru turule, vaid ka kogu krediiditurk sinna ähvardab üle kolida ja pangad üleüldse tühjaks jätta. Pankade tegevus ongi juba viimasel ajal kujunenud aktseptide andmiseks komisjoni tasu eest Viru turul diskonteeritud vekslitele. Vaba võistlus kapitali-turul tuleb jalale seada, et Viru turu rõõvkapitali võistlust hävitada ja pankadele nende loomulik seisukoht rahvamajanduses tagasi anda.

Räägitakse, deflatsiooni poliitika teha meie rahvamajanduse verevaeseks ja teovõimetuks, kuid unustatakse ära, et deflatsiooni teel temale mitte verd, vaid vett soontesse valatakse. Odav laenuprotsent teeb aga omalt poolt võimataks väliskapitali tõmbamise Eesti majandusse legaalsel teel – pankade kaudu. Selle asemel tuleb ta rõõvkapitalina liiakasuvõtjate kätte läbi.

Kui laenu mitte kingitus ei ole, nagu ta seda tänini on olnud neile õnnelikkudele, kellel Eesti Panga krediit on, siis hakatakse tema peale vaatama rohkem kui häda-abinõu peale, aga mitte kui otstarbe enese peale. Enne kalkuleeritakse, kas kuidagi ilma läbi ei saa. Praeguse korra juures on meil aga jutustatud juhtumisest ühes provintsi linnas, kus mehed ainult sellep. ettevõtte asutasid, et Eesti Panga osakonnast lubatud krediiti ära kasutada.

Veel kolmas tähtis ülesanne on meil pangapoliitikas täita, mida Eesti Panga kaudu teha saab ja teha tuleb – pankade veksliportfelli saneerimine.

Meil ei ole teada, kas ja kui palju sõbravekslite arv meil viimasel ajal on vähenenud, aga nende arv peab olema tänaseni lõpmata suur. Sõbravekslid peaksid kaduma täielikult kõige enne Eesti Panga portfelist, siis pandaks neile piiri ka erapankades, ning jääks rohkem võimalusi ärivekslite diskonteerimiseks. Nüüd aga diskonteerib meie keskpang vekslid Itaaliasse sõiduks tihti eesõigustatud korras, kuna soliid ärivekslid tagasi lükatakse.

Esimese järgu tähtsusega on ka Eesti Panga ja erapankade vahelkordade korraldamine selles sihis, et Eesti Pank tõeliseks keskpangaks välja kujuneks ja mitte otsekoheseks võistlejaks ei oleks pankadele kümnetuhandelite klientide püüdmisel. See ülesanne ei ole mitte väga lihtne, kuid temale saab vististi lähemale krediidi-turu vabastamise teel praegustest protsendikitsendustest. Vekslimaterjaali saneerimine, kontokorrentide vähendamine ning avaram redis-kont peaks mõjuma samas sihis.

Erapankade rohkus on praegu üks meie rahaturu paisetest, mis krediidi vahetalituse asjatult kalliks teeb. Ka siin võib Eesti Pank heade tagajärgedega reguleerivalt vahele astuda.

Niipalju, kui küsimus puutub Eesti Pangasse, on sellega küll vististi meie majanduspoliitika tähtsamad ülesanded nimetatud, mis tarvilikud ei ole mitte üksi rahaturu korraldamise mõttes, vaid ka Eesti marga tervendamiseks.

Et deflatsiooni teostada, peab aga valitsusel olema võimalus mitte üksi korraldaval tegutseda Eesti Panga kaudu, vaid tal peab ka kindlustus olema, et mingisugused välised mõjud tema korraldustest kriipsu läbi ei tõmba. Riigikogu peab oma senisest praktikast loobuma, krediite määrata suuremal määral, kui valitsus neid küsib.

Isiklises asjas. Herra K. Baars kirjas „Vaba Maa“ toimetusele ja tema järele „Päevaleht“ teevad minule etteheiteid, et ma „E. M.“ toimetajana Eesti Panga krediitpoliitika asjus teist olla kirjutanud, kui „Kajas“ oma nime all, mispärast minu kirjutusi tõsiselt ei maksvat võtta. Need etteheited tulevad minu arvates arusaamatusest. Esiteks ei ole rahaturu ülevaated „Eesti Majanduses“ mitte minu poolt kirjutatud, vaid tulevad Eesti Panga lähedal seisva asjatundja sulest. Minu kirjutatud „E. M.“ toimetuse kommentaarid on nende rahaturu ülevaadetega mitmel puhul vastolus olnud, milles mina kui toimetaja midagi halba ei näe. Käesoleval juhtumisel ei ole aga minu kirjutuse vahel „Kajas“ ja nimetatud rahaturu ülevaate vahel „Eesti Majanduses“ ka mingisugust sisulist vahet. Minu etteheited uue inflatsiooni laviini asjas ei olnud sihitud mitte Eesti Panga, vaid vabariigi valitsuse vastu, kust nad sisuliselt pärit on. Minul oli väga hästi teada, et Eesti Pank põllumajanduslisi laenusid valitsuse efektkirjutusel välja andes, samal ajal teisi laenusid kokku tõmbas. Seda viimast asjaolu märgibki rahaturu ülevaate kirjutaja Eesti Panga seisukohalt, nimetades P a n g a laenupoliitikat õige ettevaatlikuks.

Milles on siin vastolu?

N. Kõstner.

Saksa keel „Eesti Majanduses“

Tänasest peale hakkame ilmutama meie saksakeelses algupäras saadetud kirjutusi alguskeeles. Kuna vististi kõik meie lugejad ka saksakeelt loevad, meie aga sel teel uusi lugejaid ja kaastöölisi võime juure võita ja tõlkimise kuldaga kokku hoida, siis arvame et uuendus lugejate poolt heakskiitmist leiab.

Die Tätigkeit der Arbeitsaufsichtsbeamten im Jahre 1923.

Woldemar Grohmann.

Aus den Berichten der Arbeiterschutzkommissare für das verflossene Jahr ist zu ersehen, dass deren Tätigkeit eine weitere, bedeutende Entwicklung erfahren hat. Solches kam erstens dadurch zum Ausdruck, dass die Beamten ihr Tätigkeitsfeld erheblich erweitert hatten, indem sie eine ganze Reihe von Gewerbebetrieben in den Geltungsbereich der Arbeiterschutzgesetze und der Arbeitsaufsicht hineinbezogen hatten. Zu Ende des Jahres 1922 waren der Aufsicht 936 Betriebe unterstellt; ausgedehnt wurde die Aufsicht im Laufe des Berichtsjahres auf 877 Betriebe, letztere vornehmlich Kleinbetriebe mit weniger als 5 Arbeitnehmern. Nach Abzug von 114 eingegangenen und einigen zeitweilig stillstehenden, sowie von der Aufsicht befreiten Betrieben verblieben zum Ende des Jahres 1656 Betriebe mit 45.355 Beschäftigten. Somit ist die Zahl der unter dem Schutze der Arbeitsgesetzgebung stehenden Arbeitnehmer gegen 1922, wo sie 35.506 betrug, um 9749 oder 27,5% gewachsen.

Erstmalig wird in den Berichten die Zahl der Betriebsbeamten, abgesondert von der Zahl der Arbeiter, angeführt. Somit waren Beamte 7981 und Arbeiter 38.752.

Nach Alter und Geschlecht verteilen sich die Arbeitnehmer folgendermassen:

	1922		1923	
	M.	F.	M.	F.
Kinder (12–15 Jahre)	6	13	10	7
Jugendl. (15–17.)	421	276	647	215
Erwachsene	24.341	10.449	30.604	13.929

Die Gesamtzahl der beschäftigten Kinder weist einen weiteren Rückgang auf (17 gegen 19 zu Ende 1923), dagegen ist das Verhältnis zwischen beiden Geschlechtern im Berichtsjahr gerade ein umgekehrtes, da die Zahl der weiblichen Jugendlichen um 61 oder 3,5% zurückgegangen ist. Andererseits hat die Zahl der männlichen Jugendlichen einen Zuwachs von 226 Personen oder 53,7% erfahren.

Vom Standpunkte des Schutzes der Gesundheit der Kinder ist es ja entschieden zu begrüßen, dass die Zahl der in der Industrie beschäftigten Kinder ständig zurückgeht. Jedoch liegt darin aber auch eine

besorgniserregende Erscheinung, da solche entschieden von einem Rückgang des Lehrlingswesens zeugt. Ob nun der Grund hierfür bei den Kindern oder richtiger deren Angehörigen, oder aber bei den Arbeitgebern zu suchen ist, darüber fehlen genaue Angaben. Eins kann nur mit Bestimmtheit gesagt werden, dass der Rückgang der Lehrlinge in gewisser Masse auf von einigen Stadt- und Landgemeinden erlassene verbindliche Verordnungen zurückzuführen ist. Diese Verordnungen verbieten Kinder bis zum 15 Lebensjahr länger als 4 Stunden täglich in Handwerksbetrieben zu beschäftigen; selbstverständlich ist solche nicht geeignet, die Einstellung von Kindern als Lehrlinge zu fördern. Dadurch wird aber die Heranbildung von gelernten Arbeitskräften, an denen auch schon jetzt ein grosser Mangel fühlbar ist, behindert.

Unter den Beamten waren 7.040 Männer und 941 Frauen; für die erwachsenen Arbeiter ergaben dieselben Zahlen 23.578 und 12.990. Die Zahl der Beschäftigten war in den einzelnen Monaten des Berichtsjahres verschieden und erreichte ihren Höchstpunkt: für männliche Beamte im August (7934), für erwachsene männliche Arbeiter im Dezember (23.578), für weibliche Beamte (1563) und erwachsene Arbeiterinnen im September (13.042).

Auf die einzelnen Industriezweige verteilten sich die Betriebe und die darin Beschäftigten folgenderart:

	Betriebe	Beschäftigte
Textil- u. Bekleidungs- gewerbe	272	10.389
Papier u. Buchdruck	128	4.039
Holzbearbeitung	194	4.228
Lederindustrie	153	1.474
Steine und Erden	69	3.573
Metallbearbeitung	250	7.869
Chemische Industrie	42	1.024
Nahrungs- u. Genuss- mittel	434	3.804
Eisenbahner	1	2.023
Verschiedenes	113	3.866

Die grösste Zahl der Betriebe hat die Nahrungs- und Genussmittelindustrie aufzuweisen: mehr als $\frac{1}{4}$ aller Betriebe. Danach folgen das Textil- u. Bekleidungs-gewerbe mit 272, die Metallbearbeitung mit 250, die Holzbearbeitung mit 199 und die Papier- und Buchdruckindustrie mit 128 Betrieben.

Alle anderen Gewerbe-zweige sind mit weniger als 100 Betrieben vertreten.

Die meisten Arbeiter beschäftigt die Textil- und Bekleidungsindustrie: 10.389, was ungefähr ein Viertel der Gesamtzahl bedeutet. Hierbei überwiegt die Zahl der beschäftigten Frauen (6405) bei weitem die Zahl der Männer (3984). An zweiter Stelle steht die Metallbearbeitung mit 7869 Beschäftigten, vornehmlich Männern (6821). Die grösste Zahl männlicher jugendlicher beschäftigt ebenfalls die Metallindustrie (177), während am meisten weibliche Jugend im Textil-gewerbe Arbeit fand (60).

Durch die Einbeziehung in den Kreis der beaufsichtigten Betriebe einer grossen Anzahl kleiner Unternehmen ist die Durchschnittszahl der in einem Betriebe Beschäftigten gegen 1923 bedeutend heruntergegangen; 1922 betrug sie 42,6 und im Berichtsjahre 25,5. Über letzterem Durchschnitt war die Durchschnittszahl der in einem Betriebe Beschäftigten in der Industrie der Steine und Erden (51,8), in der Textilindustrie (38,2), in der Papierindustrie (31,6) und in der Metallbearbeitung (31,5). Den Durchschnitt erreichten nicht die chemische Industrie (24,4), die Holzbearbeitung (21,3), die Lederindustrie (9,6) und die Nahrungs- und Genussmittelindustrie (8,7).

Ihrer Grösse nach, an der Arbeiterzahl gemessen, verteilten sich die Betriebe folgendermassen:

Arbeiterzahl	Betriebe		Arbeiter	
	1922	1923	1922	1923
weniger als 5	330	994	1044	2447
5-50	447	554	7416	7964
51-100	33	43	2381	3084
101-500	35	49	7259	10.074
501-1000	14	9	9970	6477
über 1000	4	7	7317	12.215

Gegen das Vorjahr ist nur die Zahl der Betriebe mit 501 bis 1000 Arbeiter zurückgegangen. Alle anderen Gruppen weisen einen mehr oder weniger bedeutenden Zuwachs auf. Besonders viel Betriebe sind mit weniger als 5 Arbeitern, 60% der Gesamtzahl, drei Mal mehr als 1922.

Die Berichte enthalten auch Angaben über die Zahl der Betriebe, deren Personal bei den Krankenkassen zur Mitgliedschaft angemeldet und bei der Estländischen Arbeiterversicherungs-Genossenschaft gegen Unfälle versichert ist. Krankenversicherungs-

pflichtig waren 1433 Betriebe und unfallversichert 420. Leider fehlen in den Berichten die viel wichtigeren Angaben über die Anzahl der versicherten Personen.

Über die eigentliche Tätigkeit der Arbeiterschuttkommissare geben Aufschluss, erstens, die Angaben über deren Vermittlungen bei Streitigkeiten zwischen Arbeitgebern und Arbeitnehmern. So wurden die Kommissare angerufen: seitens einzelner Arbeitgeber in der Industrie in 127 und in der Landwirtschaft in 40 Fällen; seitens Arbeitgebergruppen in der Industrie in 32 und in der Landwirtschaft in einem Falle; seitens einzelner gewerblicher Arbeitnehmer in 1520 Fällen (877 Arbeitnehmer) und seitens einzelner landwirtschaftlicher Arbeitnehmer in 1102 Fällen (1099 Arbeitnehmer); endlich seitens gewerblicher Arbeitergruppen in 311 Fällen (9894 Personen) und seitens landwirtschaftlicher Arbeitergruppen in 23 Fällen (118 Personen). Somit ist die Zahl der Fälle, wo Arbeitgeber sich an die Aufsichtsbeamten gewandt haben, gegen 1922 von 314 auf 200 zurückgegangen, während die Beamten von den Arbeitnehmern wiederum häufiger angerufen wurden, und zwar in 2956 Fällen gegen 2508 im Jahre 1922. Die Vermittlungstätigkeit der Beamten war verhältnismässig erfolgreich, da dank derselben die Forderungen der Arbeitnehmer voll oder teilweise beim Gewerbe in 1106 oder 60,4% und in der Landwirtschaft in 1125 Fällen oder 65,6% befriedigt wurden. Vorwiegend handelte es sich bei den Beschwerden der Arbeitnehmer um Nichtauszahlung oder Rückstand in der Auszahlung der Löhne (in der Industrie 782 und in der Landwirtschaft 935 Fälle), weiter um Entlassung vor Ablauf des Arbeitsvertrages oder ohne Einhalten der Kündigungsfrist (in der Industrie 274 und in der Landwirtschaft 63 Fälle), Versäumnisse der Entschädigungspflicht bei Unfällen (351 bzw. 29 Fälle) und Zwang zur Leistung von Ueberstunden (43 bzw. 7 Fälle). Dank dem Eingreifen der Arbeiterschuttkommissare gelang es, die Arbeitgeber zu veranlassen rückständige Lohnforderungen der gewerblichen Arbeiter in 456 Fällen im Gesamtbetrage von 3.872.800 M. und der landwirtschaftlichen Arbeiter in 561 Fällen im Betrage von 1.885.544 M. oder im Ganzen in 1017 Fällen im Gesamtbetrage von 5.758.344 M. zu befriedigen.

Gesetzeübertretungen seitens der Betriebsleiter sind von den Aufsichtsbeamten in 2842 Fällen festgestellt worden; davon

entfielen 2341 auf die Gewerbebetriebe und 501 auf die Landwirtschaft. Hierbei handelte es sich um Nichteinhalten: der Anzeigepflicht über Eröffnung oder Stilllegung von Betrieben, über Beschäftigung von Frauen und Jugendlicher usw., sowie der Verpflichtung zur Einsendung von Statistiken (640 Fälle); der Lohnbestimmungen (549); der Bestimmungen zum Schutze des Lebens, der Gesundheit und Sittlichkeit der Arbeiter (295); der Bestimmungen über die Lohnbücher (259) und andere in den Betrieben zu führende Bücher (235); der Bestimmungen über die Krankenversicherung (192); der Bestimmungen über Einteilung und Dauer der Arbeitszeit (67); der Bestimmungen über die Beschäftigung von Frauen und Jugendlichen (19).

In den meisten Fällen verfahren die Aufsichtsbeamten derartig, dass sie der Betriebsleitung vorschrieben die festgestellten Mängel zu einer bestimmten Frist zu beseitigen. Nur in 438 Fällen schritten sie zur Protokollaufnahme und lenkten gegen die Schuldigen ein Strafverfahren ein. Die Betriebsleiter wurden daraufhin in 14 Fällen im Verwaltungsverfahren zu Geldstrafen im Gesamtbetrage von 107.300 M. und in 112 Fällen im Gerichtsverfahren zu Geldstrafen im Gesamtbetrage von 93.200 M. verurteilt. Gegen das Jahr 1922 hat sich die Zahl der Straffälle verringert, da in demselben bei 18 Verwaltungsverfahren 147.000 M. und bei 226 Gerichtsverfahren 389.550 M. an Geldstrafen auferlegt wurden.

Die Streikbewegung war im Berichtsjahre unbedeutend wie aus folgender Zusammenstellung zu ersehen ist:

	Zahl der Streiks	Zahl der Streikenden	Verlorene Arbeitsstunden
1921	48	4716	9955
1922	25	2833	221.113
1923	34	2822	70.007,5

Im Jahre 1921 waren an den Ausständen von 11.169 in den von Ausständen erfassten Betrieben beschäftigten Arbeitern 4716 oder 42,2% aktiv beteiligt, im Jahre 1922 von 6073 Beschäftigten 2833 oder 46,6% und im Berichtsjahre von 8636 Beschäftigten 2822 oder 32,7%. Auch sind die Ausstände weniger andauernd, als im Vorjahre gewesen: die Zahl der durch Ausstände verlorenen Arbeitsstunden erreichte kaum ein Drittel der vorjährigen.

Nach Betriebszweigen verteilten sich die Ausstände im Jahre 1923 folgendermassen:

Betriebszweige	Streikfälle	Streikende	Verlorene Arbeitsstunden
Papier u. Buchdruck	12	703	23.658
Holzbearbeitung	8	346	7.482,5
Metallbearbeitung	5	407	17.174
Textil. u. Bekleidungs-gewerbe	4	387	9.699
Steine u. Erden	3	947	10.936
Lederindustrie	2	32	158

Bei allen Ausständen wurden Forderungen wirtschaftlicher Art geltend gemacht. Die Ergebnisse der Ausstände waren für die Arbeitnehmer im ganzen günstig, da

dieselben vollen Erfolg in 3 Fällen, teilweisen in 22 hatten und nur 9 erfolglos verliefen.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

- „Eesti Politseileht“ nr. 17 (125). 3. mail 1924. a.
 „Sõdur“ nr. 18. 3. mail 1924. a.
 „Ametiühisuste kuukiri“ nr. 3. aprill 1924. a.
 „Laevandus“ nr. 45. 1924. a.
 „Agronomia“ nr. 5. 1924.
 „Sõdur“ nr. 19. 10. mail 1924. a.
 „Eesti Politseileht“ 10. IV. 24.

Trükkiviga. „E. M. eelmises numbris on kirjutuses „Emissioonid jaanuar-märts 1924. a.“ eksitav trükkiviga. Nimelt on trükitud tabelis emissioonide kogusummana kolme kuu eest 338.0, kuna peab olema 238.0.

Kroonika.

Eesti.

Eesti väliskaubandus märtsis 1924. a.

Sissevedu väljaveost 170,9 milj. mk. suurem.

	Sissevedu.	Väljavedu.
	(tuh. Emk.)	
Tera- ja jahv. vill, kartul, loomatoit	164.556,6	5,2
Toiduained-karjasaadused	627,7	29.758,1
Kala ja kalakaup	2.399,1	40,6
Muud toidu- ja maitseained, piirifus ja joogid	75.318,0	1.675,3
Elusloomad ja linnud	105,0	2.793,0
Nahk, nahkaup ja muud loomasaadused	10.486,7	11.415,7
Seemned ja elustaimed	48.018,5	391,6
Puu- ja puutööstuse saadused	1.762,5	28.879,9
Paber, paberikaup ja trükitööd	4.550,9	33.760,2
Puuvill, lina ja muud kiudained	62.719,3	158.016,4
Tekstiiltööstuse saadused	62.510,8	113.225,3
Metallid	10.472,1	7.756,4
Metallkaubad	22.480,2	160,0
Põllutööstusmasinad ja riistad	5.054,3	302,8
Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	26.929,2	1.957,7

	Sissevedu.	Väljavedu.
	(tuh. Emk.)	
Instrumentid, aparaadid ja laskeriistad	4.831,6	—
Kivid, mullad ja nende saadused	11.268,8	5.224,9
Kivistüsi, koks ja põlevkivi	9.995,6	0,2
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	27.266,2	8,6
Väetisained	2,4	—
Keemiaained, värvid, aptegikaubad	19.343,4	3.036,9
Kunstiikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatud kaubad	7.626,1	38,0
Kokku	569.323,9	398.426,9

Maade Järele:

	Sissevedu.	Väljavedu.
	(tuh. Emk.)	
Belgia	10.118,9	10.465,1
Daani	11.187,4	55.428,9
Danzig	2.371,0	—
Hollandi	5.594,8	—
Inglismaa	55.562,6	136.999,8
Leedu	2.028,3	1.006,7
Läti	22.327,7	37.048,3
Norra	529,0	—
Prantsuse	3.019,2	5.480,0
Rootsi	2.539,0	—
Saksa	212.159,5	112.959,7
Soome	6.828,1	16.295,7

Tsheho-Slovaakia	3.309,5	-
Vene	170.575,1	22.742,8
Ühisriigid	58.059,4	-
Muud	3.114,5	-

Käesoleva aasta esimese veerandi jooksul on kaupad sisse veetud Emk. 1.718,3 milj. väärtuses; väljaveetud sama aja jooksul - Emk. 1.355,2 milj. eest. Seega ulatab bilansi passiivsus Emk. 363,1 milj. peale (1923. a. - 381,0).

Amelikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Soome.

Poola kartulid Soomes. Poola kartulid olla pakutud cif Soome sadamates 22. doll. tonnilt, tähendab umbes 85 Soome penni kg. Hollandis olevat tänava aasta kartulid väga kallid, nii ei sealt suuremat vedu pole oodata. Oleks väga soovitatav, et Eesti kartulikauplejad teeksid kiires korras pakkumisi Soome ja teataksid hindadest ka saatkonnale. Niisamuti oleks soovitatav teada, kui palju tänava kevadel kartulid üleüldse väljaviimiseks võiks arvata olevat.

Soome väliskaubandus. Märtsikuus oli Soome sisseveo väärtus 244,9 milj. Smk. ja väljaveo väärtus 129,9 milj. Smk. Esimesel veerandaastal on sissevedu 538 milj. Smk. suurem kui väljavedu.

Soome-Vene kaubandus. Märtsikuus tegi kaupade vedu Venemaalt Soome 27,2 milj. ja Soomest Venemaale 8,3 milj. Smk. Venemaalt on toodud peaaesjalikult vilja ja Venemaale viidud paberit ja tselluloosi.

Lennuühendus Tallinna-Helsingi vahel on läinud talvel olnud üsna elav. Lennud hakati 11. veebruaril ja lõpetati 5. aprillil. Sel ajal oli 37 lennupäeva ja lehti 59 lendu edasi tagasi Tallinna-Helsingi vahel. Sõitjaid oli kokku 251 inimest, bargaashi 4.442,2 kg. ja posti 2.123,6 kg. Nagu teada, on lennuühenduse korraldajaks „Aeronaut“ ja vastav Soome selt „Aero“.

Läti.

Riigi eelarve. Ülejääd riigi eelarves, mis 1923/24. eelarveaasta väljaminekuid ja sissetulekuid täites, paari päeva eest 22 1/2 miljoni latini jõudis, hakkab tuntavalt vähenema, ja näitab ainult 20 milj. latit. Arvestades sellega, et viimasel eelarveaasta päeval - 31. märtsil, ametkonnad oma kasutamata jäänud summad välja võtsid, on ettenäha, et aasta umbes 14-15 miljoni latilise ülejäägiga lõpeb, mida õiendamata arvete katteks ära kasutatakse.

Linaturg. Linaturul on hinnad püsivad, ja tõusevad ka vahepeal. Ehk küll lina ümbertöötamise vabrikute omanikud tähendanud olid, et kõrgete lina hindade tõttu oma ettevõtteid sulguma peavad, ei ole seda siiski oodata, sest et puuvillasaaduste hinnad püsivaks jäävad. Arvatavasti kestab linahindade püsivus pikemat aega. Arvesse võttes linahindade kõrgendamist, hakkab lina sissevedu rahaministeeriumi pealadudesse elavamaks muutuma, mida ka lina vastuvõtmise punktid maal teatavad.

Raudteede arvustik. Tänavu on Läti raudteede kaudu veetud: reisijaid - 515.059, bargaashi 1.819 tonni, kaupu reisijate kiirusel - 2.904, kaupa hariliku kiirusega kohalises ühenduses - 150.147, otsekoohes ühenduses väljamaalt - 51.766, majand. saadetusi kaubarongidega - 11.966 tonni, majand. saadetusi töörongidega - 12.536 tonni.

Majandusliste kulude kava. Majandusliste kulude kavasse on rahaministeeriumi poolt kõige suurem summa põllutööstuse uuendamiseks ettenähtud - 100 miljoni latit. Laevanduse väljaminekuteks hädatarvilikud 5 miljoni latit jaotati ära 1 miljoni latit peale aastas. Omavalitsuste ja alevite sisse- seade uuendamiseks on 10 miljoni latit ettenähtud. Sadamate ehitistöödeks väljatöötatud plaani järele on tulevaseks 5 aastaks ettenähtud 186.536.210 latit.

Vene transiit kitskuses. Kauaaegne laevanduse katkestus ähvardab Vene transiidile raskusi sünnitada. Kohale jõudnud kaupu, mis kõiki sadama ladusi ummistavad, ei saa edasi saata. Riias ja Vindavis on peale ladude ka veel kogu sadama raioon kaupu täis. Liibavisse lähevad Vene saadetused väiksemal hulgal. Praegu transiteeritakse rukist, otre, linu ja nahku.

Nõudmised Läti valuuta järele. Ühenduses uue määrusega linu väljamaale ainult Läti valuutas müüa, on Läti panka suured nõudmised Inglismaa, Belgia ja teistelt riikidelt tulnud, kes Läti latit rahatähtsusi soovivad.

Kaubandus Schveitsiga. Läti konsul Schveitsis, J. Klavinsch-Elanskis muretses Läti kummivabrikule „Varonis“, Schveitsist 18 miljoni rublalise kalosside tellimise.

Poola.

Paberitööstus. Poolas oli 1914. aastal 18 paberivabrikut. Ilmasõda hävitas sellest arvust kaks vabrikut täiesti, ja kolmas C. A. Moes'i oma, Pilczy's, mis kõrgeväärtuslist paberit valmistas, sai tule läbi raskelt kannatada. See vabrik on parandusel ja algab lähemal ajal uuesti tegevust. Paberitööstus kannatas sõja ja okupatsiooni läbi võrdlemisi hulga vähem, kui suurem osa teistest tööstusharudest. Okupatsiooni ajal jätkas suurem osa paberivabrikute tegevust ja äraminnes ei hävitanud okupeerijad vabrikuid ega viinud ära masinaid. Et paberitööstus Poola iseseisvuse algul väga vähe produtseeris ja maa nõudmisi kaugeltki rahuldada ei suutnud, tuleb seletada üldise majanduselu langemisega, mis sõja ja okupatsiooni läbi väljakutsutud: raha, vagunite ja süte puudus ning raskused uute masinate muresemises j. n. e.

Järgnevad arvud näitavad paberitööstuse produktiooni ulatust enne sõda ja produktiooni kasvamist 1919. aastast alates:

Aastad	produktioon tonnides	enne ja peale sõja- aegse produktiooni vahe- kord
1913	62.000	100 ⁰ / ₀
1919	15.000	24 ⁰ / ₀
1920	20.000	32,2 ⁰ / ₀
1921	31.000	50 ⁰ / ₀
1922	42.000	67,7 ⁰ / ₀
1923 (esim. pool- aastas)	18.000	-

Aastane tarvitus oli enne sõda 113.000 tonni. Üldise majanduselu langemisega vähenes ka nõudmine. Puudujääk kaetakse paberi sisseveo läbi välismaalt. Sisseveo ulatust näitavad järgnevad arvud:

Aastad	Sissevedu tonnides	Sisseveo ja produktsooni vahetuskordprotsentides
1919 (novembris ja detsembris)	358	-
1920	19.042	95,0 ⁰ / ₀
1921	30.833	99,4 ⁰ / ₀
1922	29.573	70,4 ⁰ / ₀
1923 (esim. pool. aastal)	27.099	150,5 ⁰ / ₀

Produktsooni kasvamise peale vaatamata kasvab ka sissevedu, millest näha, et paberi tarvitamine iga aastaga suureneb.

1923. aasta produktsooni vähenemise ja sisseveo suurenemise põhjuseks oli ajutine marga stabiliseerimine nimetatud aasta aprilli ja mai kuudel. Marga stabiliseerimise tõttu tuli välismaade paber odavamalt turule ja kaupmehed vedasid sisse suured tagavarad, mis oma maa tööstust produktsooni vähendamisele sundis. Kaasa aitas sellele veel 1918. aastast maksmata jäänud trüki- ja kirjutuspaberi peale määratud madal sisseveo toll. Kuna kõik vabrikud veel korda ei ole seatud, tähendab paljud masinad ja puuduvad osad veel uuendatud ja täidetud ei ole, ja kahe sõja ajal hävitatud paberivabriku asemel ainult üks (Suur Poolas, Bydgosz'is) juure on ehitatud, siis ei jõuta veel niipea ennesõjaegse produktsoonini. Takistusi teeb kapitali puudus, transpordi raskused raudteelt kaugel olevatel vabrikutel, tselluloosi ning puumassi puudus j. n. e.

Tselluloos. Kuni Ülem-Sileesia ühendamiseni Poola riigiga oli Poolas ainult üks sulfit-tselluloosi vabrik, mis iga-aastase produktsooni suurendamise peale vaatamata turu nõudmisi katta ei suutnud. Ülem-Sileesiaga tuli Poolale juure kaks tselluloosi vabrikut. Üks sulfit-tselluloosi vabrik (Czulow'is), mis 50-60 vagunit kuus produtseerib, ja teine - sulfit-tselluloosi vabrik - 70 kuni 80 vagunit kuus, millest poole pakkimisepaberiks omas vabrikus ümber töötab ja ülejäänud osa ekspordeerib, kuna Poola paberitööstus sulfit-tselluloosi ei tarvita.

Kaks eelpool nimetatud sulfit-tselluloosi vabrikut produtseerivad aastal 28.000 tonni, mis 70⁰/₀ aastasest tarvitusest, 40.000 tonnist, välja teeb. Järgnev tabel näitab, sulfit-tselluloosi produktsooni ulatust 1913. aastal ning produktsooni tõusu 1919. aastast alates:

Aastad	Produktsoon tonnides	Vahetuskordprotsentides enne ja peale sõjaegses produktsoonis
1913	27.000	100,0 ⁰ / ₀
1919	6.900	25,5 ⁰ / ₀
1920	8.400	31,1 ⁰ / ₀
1921	15.600	57,7 ⁰ / ₀
1922	17.500	64,8 ⁰ / ₀
1923 (esim. pool. aastal)	14.000	-

Arvatakse, et kui kõik vabrikud korda seatud, siis sellest produktsoonist enam ei jätka.

Puumass. Poolas on 5 väikest puumassi vabrikut, mis kokku ainult 4.200 tonni massi aastal

välja töötavad, ja turu nõudeid rahuldada ei suuda. Paljude suuremate paberivabrikute juures on puumassi väljatöötamise osakonnad ehitatud, mis (suuremalt osalt oma tarvis) aastal kokku 12.000 tonni puumassi annavad. Aastane puumassi tarvitus Poolas, kui kõik vabrikud täiel määral töötavad, on umbes 20.000 tonni, nõnda et turu nõuete kaitmiseks 3.800 tonni massi välismaalt tuleks sisse vedada.

Puumassi ja tselluloosi veeti sisse:

1919. a. (nov. ja det.)	10,9 tonni.
1920. a.	675,0 "
1921. a.	1250,0 "
1922. a.	4373,0 "
1923. a. (esim. pool. aastal)	1843,0 "

Praegu on Väike Poolas (Zagorz'is) üks uus tselluloosi- ja paberivabrik ehitusel.

Poola paberivabrikute on 12 tükki Kongress Poolas, 4 Väike-Poolas ja üks Suur-Poolas.

36-est (17 vabrikus) masinast töötavad ainult 24.

Kui siin praegusest äärmisest kokkuhoidmise poliitikast loobutakse, mis igasugust importi võimalikult piirab (krediitide ja raha puudusel on praegu nõudmine palju vähem - kaubandusministeeriumi paberi osakonna juhataja andmete järele loodetakse lähemal poolel aastal oma maa saadustega läbi ajada) siis peaks Eesti paber siin turgu leidma, kui ainult suudetakse Saksa ja Tšehho-Slovaakia hindade ja kvaliteedi suhtes võistelda, transpordi kulud arvesse võttes.

Sisseveo tollitariifid, 100 kilogrammi pealt. (Tollivalitsuse andmed).

Kaltsudest kuivatuspaber	55,5 kuld fr.
Puumassist (kui mõõdud 42.68 cm) teised mõõdud	7,4 " "
Parafinipaber	101,0 " "
Suitsu	185,0 " "
Ajalehepaber rullides	3,7 " "
" " lehtedes	4,9 " "
Parem ajalehepaber: puumassiga	7,4 " "
" " kaltsudest	10,0 " "

Raamatute ja heftide paber kuulub, kui mõõdud 42.68 cm, parema ajalehepaberile vastavate tariifide alla.

Villased kaltsud 100 kg. pealt 35,0 kuld fr.

Rootsi.

Rootsi puuturuli. Peale pikki sõjaegseid raskus-aastaid ning neile järgnenud segaseid ekspordivõimalusi oldi arvamisel, et Rootsi puuturg 1923. aastal jälle normaalseks muutub ning ennesõjaegsete väljaveo arvudeni jõuab. Need oletused olid aga vähe enneaegsed. Üldine puumaterjali väljavedu ulatas 1923. aastal 925.004 standardini, oli aga 1922. aastal 1.052.000 st. ning 1913. aastal, mida normaalseks loetakse, 1.098.000 st. suur.

Käesoleva aasta kolmel esimesel kuul on Rootsi puuturu seisukord rahuldav olnud ning tõi enesega kaasa teatava hindade stabiilsuse. Nimelt on märgata, et Skandinaavia riikide ning Venemaa puukaupade hinnad käesoleval aastal ikka rohkem ja rohkem sarnanevad. Võib ka märgata teatud Soome

müükide püüdu hindu samade sihijoontega kokkukõlastada. See püüd on peaaegjalikult ilmsiks tulnud Soome n. n sekunda produktiooni juures, mis viimastel aastatel Rootsi ja Soome paremate saaduste suuremaks konkurendiks on olnud. Konkurents on arusaadav, kuna sekunda produktioon rohkem kui poolte tervest Soome toodangust välja teeb. Viimastel aastatel on Soome parem puukaup ennast rohkem sekunda produktiooni, kui Rootsi üheväärtusliste saaduste hindade järele seadma pidanud. Käsi-käes hindade liikumisega Soomes on ka Eesti ja teiste rajariikide puumaterjaali hinnad, stabiilsemaks muutudes, rohkem Rootsi hindadele sarnanenud.

Prantsusmaa huvi puusaaduste ostudeks Rootsis, mis elav oli mõne nädala eest, on väiksemaks läänud, sellevastu on aga märgata Inglismaa ostude suurenemist. Ka Belgiast on palju järelepärimisi tulnud, missuguste müügilepingud enamalt jaolt järgnesid. Hõõveldatud saaduste turg on praegu vaikne peale suuremaid müükisid Inglismaale veebruaris. Rootsi hinnad on vähe alanenud ning praegu noteeritakse 7" männa floorings fob Nederbotten £ 20, kuusepuu hind on muutmata - £ 16. Asumaad ei ole Norrlandis umbkaudugi nii suuri ostusi teinud kui eelmisel talvel, kuid on siiski väljavaateid olemas asumaade ostude suurenemiseks. Käesoleval aastal on Rootsis kuni märtsi keskpaigani umbes 325.000 st puumaterjaali müüdnud, mis umbes 1/3 aasta väljaveost välja teeb.

Propsturg. Svensk Trävarufidning toob omas viimases numbris ülevaate propsturu seisukorrast ja jõuab otsusele, et kõikides mäetööstuse maades tarvidus propsti järele käesoleval aastal erakorraliselt suur saab olema, kuna aga produktioon niihästi Rootsis kui ka Soomes ja rajariikides, võrreldes eelmise aastaga, tuntavalt väheneb. Söetööstuse suurenemisega käib kaasas ka propsti nõudmine, ja sellepärast on põhjust arvata, et propsti praegused tagavarad Inglismaal varsti otsa lõpevad ning nõudmine propsti järele eeloleval suvel ning veel rohkem talvel elavaks läheb.

Propsti toodang paistab aga Rootsis ja Soomes 1924. aastal vaevalt pool 1923. aasta toodangust olema. See on seletatav mineva sügise ning vara talve propsti hindade langemisega, mille tõttu propstisõstus väiksemaks jäi. Sellepärast arvab Svensk Trävarufidning, et talvel nõudmine propsti järele kindlasti pakkumisest suurem saab olema ning, et propsti hinnad tuntavalt tõusevad. Asjaolu, et Prantsusmaa hilja aja eest otsustas mäetööstuses tarvisminevat puumaterjaali 25% väljaveomaksu alla panna, saab propsturu seisukorra peale ka mõjuma, sest, nagu teada, eksporteeris Prantsusmaa propsti rohkem kui Rootsi ja Soome kokku. Suur osa Rootsi ja Soome aasta propsti toodangust on juba müüdnud Belgiale, Hollandile ja osalt ka Põhja-Prantsusmaale. Inglise importöörid on senini tagasihoidlikud olnud, mis põhjendab asjaolul, et props senini alati kergelt kättesaadav on olnud.

Ford Motor Company kavatseda lähemal ajal Stockholmi vabrikut ehitada, mis mitte ainult Skandiinaaviat, vaid ka rajariike ja Soome Ford automobiilidega varustaks. Vabrik sarnaneb Kopenhageni Fordi vabrikule - ainult palju suuremas ulatuses, kuna Kopenhageni vabrik nõudmisi kaugeltki täita ei suuda. Automobiilide osade valmistamine jääks endiselt Amerikale, asutatav vabrik seaks üksikutest osadest kohaliku turu jaoks automobille kokku ja remonteeriks rikkiläänud sõiduristist.

Teated ettevõtete tegevusest.

A/s. „Rotermannid tehased“ on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk 19.476,6 tuh. Emk. 6.101,1 tuh. vastu 1922. a. lõpetanud. Aktiiselsi tegevus on läinud kahe aasta jooksul jõudsasti edenenud. Äriseis on Emk. 18.338,2 tuh pealt 31. det. 1921 Emk. 355.440,3 tuh. peale 31. det. 1923 suurenenud; bruttofotulude tõus on aga kiiremalt edenenud ja näitab tõusu Emk. 1.001,2 tuh. pealt Emk. 110.835,3 tuh. peale sama aja eest. Tulusid on saadud (milj. Emk.); võrdluseks kahe eelmise aasta andmed): Jahu, terad j. t. ainete müügist - 33,0 (9,0; 0,2); nisuterade arvel - 31,3 (-), leivavalmistamisest - 18,4 (11,3; 0,07); jahvatamise arvel - 36,1 (10,8; 0,3), mehanika töök. kasutamise arvel - 0,9 (0,2; -) ja kütteinete müügist - 0,06 (0,2; -).

Järgnevalt aktiiselsi kolme viimase aasta äriseisud (tuh Emk.):

Aktiva	31.XII.23.	31.XII.22.	31.XII.21.
Kassa ja jooksvad arved	14 697,1	375,8	2 586,7
Debitorid ja vekslid	52.916,2	5.807,6	3 480,0
Jahu, terad, t. ained	151.761,7	96.692,2	4 085,1
Materjaalid ja kütteinained	9.412,4	3 007,9	1.426,9
Liikumata varandus	7.214,2	-	-
Liikuv varandus	116.148,9	89.574,7	5.505,4
Ehituse arve	3.289,7	19.108,8	-
Kahju	-	-	45,5
Passiva.			
Aktiisakapitaal	25.000,0	25.000,0	10.000,0
Tagavarapitaal	341,7	-	-
Kreditorid	292.396,7	176.339,7	7.838,2
Varanduse amortisatsioon	16.653,1	6.150,5	-
Kasu	19.474,6	6.101,1	-
Bilans (ühes muudega)	355.440,3	214.567,9	18.338,2

Tartu pank a/s. on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 11.577,6 tuh. Emk. 5.104,5 tuh. vastu 1922. a., lõpetanud. Panga läinud kahe aasta tegevus on edukas olnud. Nii on suudetud äriseisu Emk. 57.422,3 tuh. pealt 1921. a. Emk. 313.617,8 tuh. peale 31. det. 1923. a. tõsta. Tähepandavat tõusu sama aja jooksul näitavad järgmised arved (tuh. Emk.): põhikapitaal - 1.500,0 pealt 30.000,0 peale, tagavara kapitaal - 661,6 pealt 11.935,1 peale, hoiusummad 41.665,7 pealt 118.069,9 peale ja aktiivlaenuid ja vekslid - 22.797,3 pealt 186.261,9 peale.

22. märts. s. a. ärapeetud peakoosoleku otsuse põhjal määrati 1923. a. puhtastikasust (milj. Emk.): dividendiks - 5,4 (1922. a. - 2,2 ja 1921. a. - 0,6), tagavara kapitaaliks - 2,7 (1922. a. - 1,7 ja 1921. a. - 0,5). Ülejääk lisatasudeks, amein. pensioni kassa heaks ja 71,1 tuh 1924. a. arvele.

Allpool panga kolme viimase aasta äriseisud (tuh. Emk.),

Aktiiva.	31.XII.23.	31.XII.22.	31.XII.21.
Kassa ja jooksvad arved	11.567,8	17.566,9	2.858,6
Laenud ja vekslid	186.261,9	132.194,0	22.797,3
Väärtpaberid ja kupongid	8.081,7	2.986,9	717,3
Korrespondendid	30.009,0	46.775,7	23.405,8
Jaoskonnad	38.692,1	23.417,2	1.304,1
Varandused	9.123,3	7.514,9	2.140,4
Muud	29.882,0	10.622,7	4.198,8
Passiva.			
Aktiivkapitaal	30.000,0	10.000,0	1.500,0
Tagavarakapitaaleid	11.935,1	2.201,9	661,6
Hoiusummad	118.069,9	108.846,1	41.665,7
Korrespondendid	77.178,0	66.561,3	8.012,6
Jaoskonnad	38.777,1	26.054,0	1.304,1
Muud	26.079,9	22.310,4	2.680,3
Puhaskasu	11.577,6	5.104,5	1.587,9
Bilans	313.617,8	241.848,4	57.422,3

Tulud:

Saadud 2/0/0.	20.661,2	6.218,9	} 8.606,4
Kommissjon	23.698,1	13.626,4	
Muud	783,5	1.003,1	

Kulud:

Makstud 0/0	14.813,6	4.807,6	1.756,9
Ärikulud	14.583,3	7.590,5	2.348,1
Muud	4168,3	3.345,7	3.145,5

Saku õilitehas a/s. on oma läinud tegevusaasta (1. okt. 1922-31. dets. 1923) puhtakasuga Emk. 14.829,1 tuh. lõpetanud. A/s. läinud aasta bruto tulud - Emk. 87.435,3 tuh. (1921/22. a. - 14.663,7) suur; kulud sama aja jooksul Emk. 72.606,2 (1921/22. a. - 12.067,2) tuh. Järgnevalt a/s. kahe läinud aasta äriseisud (tuh. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.23	31.X.22
Kassa	13,1	132,1
Väärtpaberid	13.510,0	-
Debitorid ja vekslid	52.354,7	3.563,3
Valmissaadused, tooresained jm. meterjaalid	34.119,6	10.232,5
Liikumata varandus	23.836,0	2.912,5
Liikuv varandus	11.392,1	2.531,5
Passiva:		
Põhikapitaal	50.000,0	6.000,0
Muud	3.426,7	869,2
Kreditorid	68.652,5	9.876,6
Puhaskasu	14.829,1	2.596,2
Bilans (ühes muudega)	136.984,7	20.062,2

Tubakatehas „Havanna“ o/ü. läinud tegevusaasta lõppes puhtakasuga Emk. 2.203,1 tuh., kasu

jaotust aruanne ei sisalda. Äriseis on Emk. 76,8 milj. pealt 31. dets. 1922. a. Emk. 58,1 milj. peale 31. dets. 1923. a. vähenenud, mida, nii kuidas allpool toodud kahe viimase aasta aruandest näeme, toores-tubaka tagavarade ning kreditoride ja vekslite arvete vähenemise arvesse tuleb kirjutada.

Aktiiva.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa ja jooksvad arved	190,4	392,4
Debitorid.	17.366,1	7.702,8
Liikuv varandus	9.700,3	8.229,3
Kaubad ja metallid	4.959,0	5.989,5
Toores-tubak tolliainetes	25.535,4	55.470,3
Passiva.		
Osakapitaal	10.000,0	10.000,0
Muud	2.785,6	1.519,3
Kreditorid ja vekslid	42.844,7	61.133,8
Kasu	2.203,1	3.170,7
Bilans (ühes muudega)	58.080,1	76.844,3

Uued aktsiaseltsid ja osatühisused.

O/ü. „Värvitrukikoda Arnhold ja Ulemann“. Tegevusala: Olemasoleva värvitrukikoja Arnhold ja Ulemann edendamine ja laiendamine. Asutajad: E. Arnhold, M. Ulemann ja P. Vollmann. Põhikapitaal: Mk. 2.000.000, mis jaotatud 40 osaf. ä Mk. 50.000.-
(R. T. nr. 62/63 - 1924. a.)

Ärikalender.

22. mail.

Kaubandus-õõstusaktsiaselts „Textil“, korralline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, V. Tartu mnt. 2, k. 1. A/s. „A. Reier ja Ko.“, korralline peakoosolek, kell 2 päeval Tallinnas, S. Pääsukese t. 4.

23. mail.

Eesti kalatõõstuse a/s. „Lukullus“, korralline peakoosolek, kell 5 p. l. Tallinnas, V. Viru t. 12 (Eesti vabrikantide ühingu ruumides).

24. mail.

Martin Runge kinnisvara oksjon (v. „E. M. nr. 11). A/s. „Asserini“ isemendivabrik, korralline peakoosolek, k. 5 p. l. Tallinnas, Meripüestee 17. O/ü. „Remedia“, erakorralline peakoosolek, kell pool 6 p. l. Tallinnas, V. Roosikrantsi t. 8. Eesti marjaviina- ja likööri valmistamise o/ü. „Emlo“, erakorralline peakoosolek, kell 9 homm. Tallinnas, Pikk t. 17. Tartu-maa pank, erakorralline peakoosolek, kell 12 päeval Tartus, panga ruumides.

26. mail.

Heinrich Schwarzi kinnisvara oksjon (v. „E. M.“ nr. 11). A/s. „Eesti Telegraafi Agentuur“ era-

korriline peakoosolek, kell 11 homm Tallinnas, S. Karja t. 18-e.

Tähtsamate arvete seis Eesti Pangas.

(miljon markades)

27. mail.
Port-Kunda tsemendivabriku a/s. korriline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, Viru t. 9. Kirjastus a/s „Varrak“, korriline peakoosolek, kell 6 p. l. Tallinnas, S. Tatari t. 1.

Tähtsamad enampakkumised.

Meriasjanduse peavalitsus (Tallinnas, V. Sadama t. 21), suusõnalisel, 31. mail s. a. kell 10 homm. a/l. „Ingermann“.

Merejõudude staabi side- ja abilaevade osakond (Tallinnas, V. Sadama t. nr. 17), 23. mail s. a. - mootor- ja aurupaat ja 4 paadimootorit.

Tallinna peatolliamet, 26. mail s. a. kell 10 h. - tolli- ning eraladudes seisma jäänud kaubad.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalituse varustusosakond (Tallinn, Tehnika t. 16-a, tuba 18), 24. mail s. a. - metalli- ja puutööstust.

Posti peavalitsus (Tallinnas, Kreutzvaldi t. 10), kirjalikul, 21. mail s. a. kell 1 p. l. - 2100 ars. ülikonna ja 750 ars. paljufuršit.

Tallinna linna valgustuse- ja veemuresemise komisjon, (Tallinnas, Rannavärava puistee 27), kinnisel, 31. mail s. a. - maaaluseid kaableid (kolmeaasilisi, madal- ja kõrgepinge tarvis).

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Eesti P. arvete liikumises aruande nädala kestel paistab rahuldava nähtusena silma raha juurevool panka. Nii tõusid kassa arved 921 milj. pealt 1.007,7 milj. peale, seega 86,7 milj. võrra; hoitusummad kerkisid 377,8 milj. pealt 418,7 milj. peale, seega 40,9 võrra, ja riigikassa arve 41,8 milj. võrra 1.919,5 milj. pealt 1.961,3 milj. peale.

Välisvaluuta arve kasvas 28,4 milj. võrra 975,3 milj. pealt 1.003,7 milj.

Laenudes on kontokorrent arvefes 30,9 milj. kokkuvõtte nähtusena silma, kuna diskonteeritud vekslite arvet 49,2 milj. tõus, mille põhjuseks seemnevilja, loomafoidu jne. müügist maalt tulevad vekslid.

Tähtsamaks sündmuseks panga poliitikas on laenuprotsentide tõstmine, mille järgi diskontovekslite pealt 19. maist alates 7,5% asemel 9% võetakse ja kontokorrent arvetel 1. juunist alates 8 protsendi asemel 9,5%.

Liikvel olevas raha hulgas on järjekindel kahanemine

1. aprillil 3.520,7 milj.
 1. mail 3.434,1 „ ja
 7. mail 3.417,3 „

Viimased arvud on esialgsete kokkuvõtete järgi.

	7.V.24	14.V.24	Liikum.
Aktiva.			
Kassa peap.	363,4	403,2	
Kassa osakondades.	557,6	604,5	
	921,0	1007,7	+ 86,7
Välisvaluuta kassas, pankades ja väljam. vekslid	975,3	1003,7	+ 28,4
Diskonteeritud vekslid	1131,6	1180,8	+ 49,2
Konto-korrent arved	2648,1	2617,2	- 30,9
Passiva.			
Pangatšhed	2250,0	2250,0	muutus.
Riigikassa arve (peapangas ja osakondad.)	1919,5	1961,3	+ 41,8
Hoitusummad	377,8	418,7	+ 40,9
Väliskohustus	224,6*	-	-

*) 30. aprillil s. a.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (laiaropalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsaropalistel liinidel) kaube laaditud järgmisel määral (vagunid):

	15-22. märts.	22-29. märts.	29. m. - 5. apr.	5-12. apr.	12-18. apr.	19-26. apr.
Teravilja ja						
jahu	117	203	172	236	235	132
Kartulid	14	19	51	35	14	6
Elusloomi	63	94	74	94	93	73
Linu	64	65	47	76	54	29
Põletispuid	473	459	529	391	198	122
Muud metsamaterjaali	668	694	683	712	387	196
Põlevkivi	96	67	112	113	47	8
Muud era-kaupa	1007	947	1165	1086	759	570
Kokku	2502	2548	2833	2743	1787	1136
Raudtee veod	371	307	193	276	127	58
Kokku laaditud	2873	2855	3026	3019	1914	1194

Tallinna laiaropalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	15-22. märts.	22-31. märts.	1-7. apr.	7-15. apr.	15-23. apr.	23-30. apr.
Teravilja ja						
jahu	2	3	1	7	8	32
Kartulid	2	17	35	27	8	26
Põletispuid	352	461	354	365	109	324
Metsamaterj.	230	447	286	215	107	461
Linu ja takku	32	42	20	23	13	36
Muud erakaubad	45	84	73	62	22	55
Põlevkivi	37	62	37	33	7	116
Kokku	700	1115	806	732	274	1050

Tallinna börs kursisedel

		12. V	13. V	14. V	15. V	16. V	17. V
1 dollar	Ostjad	384,—	382,—	382,—	382,—	382,—	382,—
	Müüjad	385,—	383,—	383,—	383,—	383,—	385,—
	Tehtud	385,—	383,—	383,—	383,—	383,—	383,—
1 naelsterling	Ostjad	1675	1665	1667	1668	1667	1667
	Müüjad	1681	1671	1673	1674	1673	1673
	Tehtud	1681	1671	1673	1674	1673	1673
1 biljon Saksa r. mk.	Ostjad	87,—	86,—	87,—	87,—	87,—	87,—
	Müüjad	92,—	91,—	92,—	92,—	92,—	92,—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Soome marka	Ostjad	956	951	951	950	951	952
	Müüjad	966	961	961	960	961	962
	Tehtud	—	—	—	—	961	—
100 Rootsi krooni	Ostjad	10.150	10.125	10.125	10.125	10.125	10.125
	Müüjad	10.250	10.225	10.225	10.225	10.225	10.225
	Tehtud	—	10.225	10.225	—	—	—
100 Daani krooni	Ostjad	6500	6500	6425	6425	6410	6425
	Müüjad	6600	6600	6525	6525	6510	6525
	Tehtud	6600	—	—	—	—	—
100 Prantsuse frk.	Ostjad	2250	2125	2175	2225	2200	2200
	Müüjad	2350	2225	2275	2325	2300	2300
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Holl. gulden.	Ostjad	14.350	14.325	14.325	14.300	14.325	14.325
	Müüjad	14.450	14.425	14.425	14.400	14.425	14.425
	Tehtud	—	—	14.425	14.400	—	14.425
1 Lat	Ostjad	72,50	72,25	72,50	72,50	72,50	72,50
	Müüjad	74,—	73,75	74,—	74,—	74,—	74,—
	Tehtud	—	—	74,—	—	—	—
100 Czechosl. kr.	Ostjad	1130	1130	1050	1120	1130	1130
	Müüjad	1160	1160	1150	1150	1160	1160
	Tehtud	—	—	1150	—	—	—
1 kuld rubla	Ostjad	188	190	190	190	190	190
	Müüjad	—	—	—	—	—	—
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Itaalia liiri	Ostjad	1720	1700	1700	1700	1700	1700
	Müüjad	1750	1750	1750	1750	1750	1750
	Tehtud	—	—	1750	—	—	—
100 Helveetsia fr.	Ostjad	6850	6850	6800	6800	6800	6800
	Müüjad	6900	6900	6850	6850	6875	6850
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Norra krooni	Ostjad	5350	5325	5325	5250	5250	5275
	Müüjad	5450	5425	5425	5350	5350	5375
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
100 Belgia franki	Ostjad	1850	1850	1875	1875	1850	1825
	Müüjad	1950	1900	1975	1975	1925	1925
	Tehtud	—	—	—	—	—	—
1 Tschervonetz	Ostjad	1950	1945	1945	1945	1945	1945
	Müüjad	2000	1995	1995	1995	1995	1995
	Tehtud	—	—	—	—	—	—

Viimased börs kursid*)

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.	
	16. V.	9. V.	16. V.	16. V.	9. V.	16. V.	14. V.	9 V	15. V.	16. V.	9 V	16. V.
Naelsterling	—	—	—	17.345	16.46	16.445	168,10	174	174.15	—	—	—
Dollar	4.6287	4.363	4.3656	3.7475	3.7725	3.765	36.40	39.85	39.85	4.6262	4.37	4.369
Prantsuse frank	69.55	73.55	75.80	25.075	22.35	21.65	240	236	237	—	—	—
Helveetsia frank	—	—	—	67.70	67.15	66.80	—	—	—	—	—	—
Rootsi kroon	17.36	16.47	16.469	—	—	—	9.68	10.555	10.59	—	—	—
Soome mark	167.50	174.87	173.75	10.375	9.44	9.44	—	—	—	—	—	—
Daani kroon	24.71	25.63	25.82	70.15	67.15	63.85	681	681	676	—	—	—
Hollandi gulden	11.82	11.677	11.667	146.70	141.15	141.00	14.23	14.93	14.90	—	—	—
Eesti mark	—	—	—	—	—	—	10.75	10.50	10.50	—	—	—
Kuld per unts	88/11	94/7	94/7	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Praaga: Eesti mark noteeriti 5. mail 9.— 12. mail 9.— 14. mail 9.—
 Naelsterling " " 149,875 " 149,50 " 149,375
 Dollar " " 34,20 " 34,10 " 34,10

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas, s.t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem Ameerika sort pd. 570—700 sõre Ameerika " 650—720 A/S. Rotermanni tehaste jahud: nisu, pehme " 530—650 " sõre " 660—670 " pehmed, teised sordid " — Rukki jahud " 285—290 püül " 390—400 Nisu, Vene " — Rukis Eesti " — Vene " 255—260 Kaerad, toidu, Vene " 255—260 seemne, Vene " 285—295 Odrad " — Erned, rohelsed, Eesti " — Hollandi " — Riis, Burma II. " 625—630 Kartulid, eksport fob Tallinn " 110—115 piirituse " — Kartuli tärklis „Superieur“ " 700— Piim, pudelites ltr. 17 Väi, melerei, eksport pd. 4400—4600 Margariin, väljamaa " 1920—2000 Juust, kohalik Schveitsi pd. 2400—2600 Kaseiin " 700—900 Muud, eksport I. s. (sinine tpl.) " 13—14 II. s. " 11—12 Kakao, Inglis pd. 1200—1400 Ameerika " 1100—1200 Hollandi " 1700—2000 Kohvi, Rio, Santos " 3000—3600	Kohvi, Kesk-Ameerika sordid " 4000—4800 Mexiko " — Tee, lahtine Pekoe broken, Java " 4800—4800 " " Orange Pekoe, Java " 5600—6000 " " " Tsellon " 6000—6600 " " " Moning. Hiina " 4000— Suhkur, peenike valge, Saksamaa " 960— Java " — Poola " 970— Czechoslovaakia " 980—1000 Siirup, kartuli, B 42 ^o " 800 " " B 38 ^o " — " " Glucose " 775 Sool, lahtine " 52—54 Heeringad, Yarmouth, Mattie tünn " — Shotti Mat Full talve pük " 4200—4300 " Matties " 4100—4200 " Norra Sloe " 3100—3200 Liha, sea, I. sort pd. 1520—1600 " looma, I. sort " 900—1100 Pekk, eksport. I s. " — Heinad, aasa vaguniviisi " — Ölikoogid, linaseemne " 270—275 " palmi " 210—215 " päevalille " 270—275 " soja " 345—355 Nisukliid " 190—215 Rukkikliid " — Puuvilla riie, Bjas, D. I. ars. 42,25—49,50 " " Mitkal, ekstra " 30—36
---	---

Lina, Lilvi R.	pd.	2600—2700	Paber, rotatsiooni	400
Võru-Petseri	"	2900—3000	Tsement, Portland, Port-Kunda	
Tartu	"	2750—2800	pütt 10 pd. 10 naela	pütt 745
Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.		—	Tsement, Portland, Port-Kunda	
külvil 98%	pd.	665—700	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	—
Takud, Codilla I.	"	1500—	Tsement, Portland, Aseri	690
II.	"	1200—		
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.	"	59—62	Kriit, toores	pd. 85—100
Newcastle	"	57—58	pestud	110—130
sepa	"	64—66	Asfalt	150
Koks, valu	"	95—100	Tõrv, kivi	255—275
gaasi	"	85	puu	—
Põlevkivi, I. sort	"	10	Lubi	39—40
Põlevkivi, II. sort	"	7,5		
III.	"	5	Gips, tükikides frko Isborsk	—
Raud, sordi	"	300—320	jahvatatud	45
talad (T)	"	290—320	krohvimise, loko	70
vits	"	440—490	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6750
raud plekk	"	420—460	Puumaterjalid, saetud D/B/B/	
" tsingitud	"	720—760	Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
Teras Inglis	"	—	Puumaterjalid	—
Saksa	"	—	IV s.	—
nikkel	"	—	propsid; 7×7	—
vedru	"	480—500	liiprid	—
tööriistade	"	1200—1500	Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	6300—6600
talla	"	320—340		—
Malm	"	240—250	Nahk, talla, Eesti kodumaa too-	
Inglitina	"	8500—9000	resnahast valmistud . pd. I s.	4400—4600
Seatina	"	1100—1200	Nahk, talla, Ameer. tooresn. val-	
Vask, plekk punane	"	4100—4900	mist. I sort	5000—5200
valge	"	4000—4800	Nahk talla, Ameer. tooresn. val-	
Tsink-plekk	"	1600	mist. II sort	4400—4800
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	"	590—600	Toores nahk väiksed ja suured .	—
Ameerika	"	560—580	Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5850—6100
solaar	"	—		
Vacuum Vene	"	1100—1400		
auto	"	750—900		
Tsilindriõli, Vene	"	650—760		
Ameerika	"	500—700		
Põlevkivi õli	"	180—240		
pigi	"	275		
Nafta, Vene	"	240—260		
Ameerika	"	225—230		
Petrooleum, Vene	"	280—290		
Ameerika	"	280—290		
Bensliin, Vene	"	650—700		
Ameerika	"	650—700		
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	\$	0,20		
Pesusooda	pd.	185—195		
Seebikivi 72% Inglis	"	540—585		
Parafiin 50'—52°	"	1050—1150		
120°—134°	"	—		
Parkimise ekstrakt	"	850		
Väävel, õie 98%	"	360—400		
Värvid, nigrosin vees sulav, välj. pd.	pd.	8500		
tsinkvalge Saksa roh. PZ. pd.	pd.	1680		
Prantsuse	"	1680		
tinavalge Inglise	"	1660		
ooker Prants.	"	270—275		
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	2350—			
Chile	2460—			
Superfosf. E. T. K. must kukk				
(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn.	635—650			
Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	660—675			
Kaalisool, 30% kott 6 pd. frko jaam	675—			
40%	895—			
Kainiit 12% lahtine,	pd.	15		
Vosvoriit, Eesti 6%	"	34—37		

Prahid :

Lina			
Tallinn — Stettin	tonn	1300—1500	
— Ghent	"	£ 28—30	
— Dundee	"	—	
— Belfast	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
Takud + %			
Puumaterjalid D/B/B/ standard			
Tallinn — London	"	—	
— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	£ 43—45	
— Antwerpen	"	—	
— Southampton	"	—	
— Manchester	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
Segakaup	tonn		
Tallinn — Stettin	"	900—1300	
— London	"	—	
— Stockholm, või	"	Rk. 25—30	
—	"	—	
—	"	—	
Kartulid			
Tallinn	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	
—	"	—	